

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Summula Casuum Conscientiæ

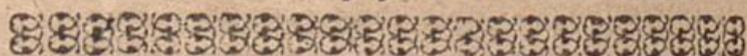
In Qva Agitur De Præceptis Ecclesiæ, De Officio Confessarii, Ac De
Censuris

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ Agrippinæ, 1652

Articulus I. De excommunicationibus Papæ in decreto reseruatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41572

CAPVT III.

D'E EXCOMMUNICATIONIBVS
in particulari.

ARTICVLVS I.

De excommunicationibus Papæ in Decreto re-
seruatis.

EX communi sententia, vna tantum excom-
municatio Papæ reseruata in Decreto con-
tinetur, ea nimirum quæ spectat ad per-
cussores clericorum, aut monachorum,
hisque verbis continetur. *Si quis suadente*
diabolo huius sacrilegii reatum incurrerit, quod in cleri-
cum vel monachum violentas manus iniecerit, anathema-
tis vinculo subiaceat, & nullus Episcoporum illum præ-
umat absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostoli-
co conspectui presentetur, & eius mandatum suscipiat,
Ita refertur 14. q. 4. c. *Si quis suadente*, ex Innocent. II.
in Concil. Later.

Ad horum autem intelligentiam, multa obseruan-
da sint, 1. particulam, *si quis*, ad omnes fideles censu-
ræ capaces cuiuscunque sint conditionis, sexus, vel
ætatis extendi, ita vt excommunicationem Papæ re-
seruatam incurrant, si violentas manus in clericum
vel monachum suadente diabolo, seu iniuste iniici-
ant.

Obseruandum 2. nomine clerici intelligi non mo-
do illum qui in sacris, vel in minoribus ordinibus
constitutus est, sed eum etiam qui tantum prima
tonsura est initiatus. Vt autem hæc censura incur-
ratur, necesse est vt clericum priuilegium canonis
non amiserit.

Qua-

Quæres quomodo hoc priuilegium amittatur. Respondeo amitti multipliciter: si clericus bigamiam contrahat, quod fit quando cum duabus virginibus validè matrimonium iniuit, & consummauit, aut cum vnica vidua, vel corrupta. Constat enim ex c. vnico de *Bigamis in 6* bigamos omni priuilegio clericali priuatos esse, & coercitioni fori secularis addictos, vsque sub anathemate prohibitum, deferre tonsuram, vel habitum clericalem.

Vnde patet hoc non habere locum in clericis, qui in Sacris ordinibus constituti, tale matrimonium ineunt, cum ob nullitatem illius, verè bigami esse non possunt, vt constat ex c. *nuper*, ex c. *à nobis*, de *bigamis non ordinandis*. Quare eos percussione incidit in poenam canonis. Cum illis tamen dispensare non licet, non propter Sacramenti defectum intentionis cum opere subsecuto, vt habetur ex Innoc. III. locis proximè citatis.

Secundò hoc priuilegium amittunt clerici dimisso habitu, si se tyrannidi, & enormitati inuerecundè immiscerent, id est, qui publicè rapinis, homicidiis, aliisque eiusmodi criminibus se polluunt. Ita sumitur ex c. *cum non ab homine*, de *sententia excommunicationis*, vbi Clemens III. respondet occisores eiusmodi clericorum, aut presbyterorum, in odium clericalis excessus & terrorem, atque correctionem similibus, canone lata sententiæ minimè coerceri: iniungendam tamen eis poenitentiam competentem, aliquantulum asperiores, quàm si in laicos talia commisissent.

His consentanea traduntur infra c. *Perpendimus*, vbi idem Pontifex interrogatus, quid sentiendum esset de interfectores cuiusdam Sacerdotis, qui cum se fingeret filium Regis, armis acceptis *seditionem fecit & guerram*, responderet sibi non videri, quod eius interfectores, ad obtinendam absolutionem, sedem Apostolicam adire teneantur; sed iuxta merita personarum, eis competentem poenitentiam iniungendam.

Tertio hoc privilegio priuantur clerici, quando relicto habitu clericali, arma militaria gestare nullatenus erubescunt, si à prælato suo ter moniti, noluerint arma deponere. Hoc patet manifeste ex c. *in audientia* eodem titulo, vbi quaritur, temeraria manu iniectioe facta in clericum, excommunicatus quis ipso iure notatur: & respondet Clemens III. His verbis. *Huiusmodi clerici si à Prælatis suis tertio commoniti militaria noluerint arma deponere, de privilegio clericorum subsidium aliquod habere non debent.*

Quarto privilegium canonis amittunt clerici, qui artem ignominiosam mimi, aut ludionis exercent, vt constat ex cap. *vnico*, de *vita & honestate clericorum* in 6. his verbis: *Clerici qui clericali ordinis dignitati non modicum detrahentes, se iocularis, seu galliardos faciunt, aut bufones, si per annum artem illam ignominiosam exercuerint, ipso iure: si autem tempore breuiori, & tertio moniti non respuerint, careant omni privilegio clericali.* Vbi notandum est hoc privilegio priuari, non modo clericos qui anno integro artem illam exercuerunt, sed illos etiam qui breuiori tempore, si ter moniti (à proprio scilicet Episcopo) eam non abiecerunt.

Quinto eadem pœna mulstantur clerici, qui publice artem lanionis, vel carponis exercent, cum aliquo tamen discrimine, de quo in *Clement. c. de vita & honestate clericorum*, vbi statuitur, vt qui per Diocœsanos moniti à tali officio non abstinere, aut illud reassumunt, si sint coniugati, privilegio clericali omnino priuentur, quoad res scilicet, & personas: si vero non sint coniugati, in rebus tantum, quamdiu habitum retinent, eo autem dimisso, etiam in personis, donec à tali arte destiterint.

Ceterum clerici dicuntur priuari clericali privilegio in rebus, quando eorum bonis tributa imponi possunt; at quoad personas, possunt priuari privilegio clericali dupliciter, primò ita vt priuentur tantum
priui-

privilegio canonis adeoque eos percutiens non incidat in excommunicationem latam in *c. si quis suaverberare*, de quo agimus. Secundò ita ut priuilegium etiam privilegio fori, adeo ut ad forum seculare trahi possint.

Secundò idem priuilegium amittitur per realem degradationem, ut liquet ex *c. degradatio, de pœnis in 6.* tibi Episcopo iniungitur, ut cum vltima veste clericum, quem solemniter degradat, exuit, his aut similibus verbis utatur. *Autoritate Dei omnipotentis, Patris & Filij, & Spiritus sancti ac nostra, tibi auferimus habitum clericalem, & deponimus, degradamus, spoliamus, & exuimus te omni ordine, beneficio, & priuilegio clericali.* Hoc autem procedit de reali & solemnè degradatione, nam verbalis tantum depositio eiusmodi pœnam non infert, ac multo minus suspensio, vel excommunicatio. Quo fit ut clericum verbaliter tantum depositum, aut suspensum, aut excommunicatum grauiter percutiens, in centuram canonis incurrat.

Observandum 3. sub nomine monachi comprehenditur generatim omnes Religiosos, clericos, & conuersos, professos, & nouitios: itemque Moniales non modo choro deputatas, sed etiam conuersas; nec tantum profensas, sed etiam nouitias. Dubitatur autem an eo priuilegio gaudeant Eremitæ, qui nulli Regularium Ordini addicti sunt: ad quod respondemus cum distinctione. Nam qui ex voto obedientiæ Episcopo sunt subditi, & ab illo alicui loco sacro deputati, tali priuilegio gaudent ex communi sententia: non autem vagi, qui nullam eiusmodi obligationem susceperunt; cum nulla ratio sit, cur inter personas sacras, & Ecclesiasticas locum habere debeant.

Observandum 4. per manus violentas intelligi, quamcunque violentiam iniuriosam clericis, aut monachis illatam, quod plerisque modis contingere potest: ut si quis eiusmodi personas grauiter verberet manu, baculo, pugione, &c. si calcibus imperat,

si vi trahat, aut detineat, iitue aliquid per vim eripiat, modisue similibus. Vnde ex Innoc. III. c. *nuper, de sententia excommunicationis*, laici excommunicantur, qui clericos sine corporis latione, in custodia detinent publica, vel priuata, aut detruunt in vincula. Non sufficit autem ad incurrendam excommunicationem, verba contumeliosa in clericum iactare, nisi accedat actio aliqua exterior, qua ipsius personæ vis inferatur, aut quæ sit illi valide iniuriosa; vt si quis in faciem illius spueret, &c.

Obseruandum 5. hanc pœnam extendi ad mandantes percussione, si effectus sequatur, & ad ratam habentes percussione, si eorum nomine facta sit, quia hæc ratio habitio retrotrahitur, & æquiualeat mandato: item ad consilium dantes, vel auxilium præstantes & ad non impediens, quando impedire possunt, & ex iustitia impedire tenentur.

Obseruandum 6. varios recenseri casus, in quibus percutien clericum non incurrit excommunicationem, vt si ob iustam defensionem vitæ, honoris, & bonorum eum percutiat, quomodo excusatur femina clericum percutiens, qui vim ei inferre tentat; aut si cum propria vxore, matre, sorore peccantem fuste abigat; si correctionis vel disciplina causa eum percutiat, qua ratione superiores, parentes, & magistri excusantur, modo debitum moderamen in correctione seruent. si ex ioco, aut etiam ex subita indignatione, quæ merito à culpa mortali excusari possit.

Non tamen excusatur clericum consentientem percutiens, vt patet ex c. *contingit, de sententia excommunicationis* vbi referitur, contingere interdum vt clerici, si quem offendant, & satisfacere velint offenso, secundum morem patriæ quem inter se laici obseruant, corpora sua sponte supponant triginta, aut pluribus, vel paucioribus percussioneibus sustinuit, & talem percussione, etsi non sit violenta, tamen iniuriosam videri, non quidem clerico, quia volenti

non

non fit iniuria, sed ordini clericali. in cuius maxime fauorem canon, de quo hic agimus, fuit promulgatus.

Quod verò spectat ad clericum, qui in sui percussione consentit, ille quidem de facto non incurrit excommunicationem, sed tantum statuitur vt ab Episcopo excommunicetur, si contra illius prohibitionem se sponte subiecerit, interimque prouideatur, vt clericus iniuriam passo, sine iniuria clericali satisfaciatur competenter, quatenus inter eos valeat pax rationabiliter reformari.

Si tamen clericus seipsum grauius ex ira, aut desperatione, aliaue simili causa percutiat, non puto eum ab excommunicatione posse excusari, cum reuera clericum, suadente diabolo, lædat, & grauem ordini clericali iniuriam inferat. Verum pœnitentiæ causa seipsum moderatè flagellare, aut flagellandum alteri subiicere, id omnium Catholicorum consensu, licitum est, imò & Deo valde gratum.

Observandum 7. etsi hæc excommunicatio, per se loquendo, summo Pontifici sit reseruata, alios tamen ab ea posse absoluerè, quando percussio est leuis, nempe Episcopum per se, vel per alium ad id delegatum, idemque Vicarium Generalem, & ab eo deputatum: quia quoad hoc est Ordinarius, sicut Episcopus, cum quo vnum tribunal constituit. Atque idem dicendum de Abbate, Guardiano, Priore, aliisque monasteriorum Superioribus supremis vt patet ex c. *cum illorum*, & c. *canonica*, de sententia excommunicationis. Quorum tamen priori statuitur, vt si claustralis aliquis in religiosam personam alterius claustrum manus iniecerit violentas, per Abbatem proprium, & eius qui passus est iniuriam, absoluantur.

Dubium est autem, quamnam dicatur leuis percussio. *Respondeo* non dici leuem, quæ cum culpa tantum veniali coniuncta est, sed quæ etsi sit mortalis, ab enormi non parum distat. Vnde ex communi sententia, percussio quæ fit pugno, aut pede, regulariter non nisi leuis censetur, etsi ad mortale peringat.

Dico, *regulariter*, nam interdum ob circumstantias potest esse grauis, vt si Superior la datur, aut percussio coniuncta sit cum graui scandalo, aut cum magna sanguinis effusione aliisque circumstantiis quæ prudenter consideranda sunt, vt rectum de peccati grauitate, illiusque reseruatione iudicium ferri possit,

ARTICVLVS II.

De excommunicationibus Papa in Decretalibus reseruatis.

VARIÆ ex his libris afferri solent: *prima* sumitur ex *c. quarenti, de Officio, & potestate iudicis delegati*, quæ loco statuitur, vt delegatus à Papa si excommunicet illum qui rei iudicata parere contemnit, non solum intra quadrimestre tempus, quod ad soluendum debitum à lege reo conceditur, sed vsque ad integrum annum, iurisdictionem sibi commissam ad exequendam sententiam valeat exercere: vnde colligitur, si ita excommunicatus intra annum à delegato, qui eum excommunicauit, non absoluitur, illius excommunicationem non nisi à delegante, qui est summus Pontifex, tolli posse: eo quod iurisdicctio delegati post annum extinguitur.

Secunda sumitur ex *c. Ad falsariorum, de crimine falsi* vbi Innoc. III. falsantes litteras Apostolicas excommunicat cum suis fautoribus, his verbis. *Hos enim omnes falsarios litterarum nostrarum qui per se, vel alios vitium falsitatis exercent, cum fautoribus, & defensoribus suis anathematis vinculo decernimus innodatos: statuentes vt clerici qui falsarij fuerint deprehensi, omnibus officiis & beneficiis Ecclesiasticis perpetuo sint privati. Ita quod qui per se falsitatis vitium exercuerint, postquam per Ecclesiasticum iudicem fuerint degradati, seculari potestati tradantur, &c.* Addit Pontifex clericos qui litteris falsis vtuntur, officiis, & beneficiis Eccle-